

הרי שבלא נשתהא מותר אפילו במי משרה, ועל כרחך דהברייתא השניה דאוסרת במי משרה מיירי בנשתהא ובכל זאת מתרת בים הגדול, וקשיא אברייתא ראשונה?

ומתריצין: **אלא ים הגדול אים הגדול לא קשיא: הא דמותר ביפין שבו שהדרך לרחוץ בהם הא דאסור ברעים שבו דמוכח שהוא מתכוין לרפואה, ושתי הברייתות מיירי באישתהי.**

מי משרה אמי משרה נמי לא קשיא דבשתי הברייתות דלעיל קתני דאסור ובברייתא האחרונה קתני דמותר, דהא דאסור בדאשתהי, והא דמותר בדלא אשתהי.

מתניתין:

אין אוכלין איזביון מין אזור המשמש כתרופה **בשבת לפי שאינו מאכל בריאים** ומוכח הדבר שאוכלו לצורך רפואה, ואסור חכמים כל רפואה בשבת [במי שאינו חולה] גזירה שמא ישחוק סממנים. **אכל אוכל הוא את יועזר ושותה אבוברואה** מיני רפואה [כמבואר בגמרא] לפי שגם דרך הבריאים לאכלם.

כל האוכלין אוכל אדם בשבת אעפ"י שהוא מתכוין לרפואה, וכל המשקין שותה, חוץ ממזי דקלים, וכוס עיקרין משקה העשוי משרשי של ירק ובשמים מפני שהן לירוקה שמשקה העיקרין הוא רפואה לחולי הירקון [ציהבת, תפא"י] ואינו מאכל בריאים [וכן מי דקלים משמש רק לרפואה].

אבל שותה הוא מי דקלים לצמא אם אינו חולה, ומתכוין רק לרוות צמאונו. **וסך שמן**

של פרה אדומה, שאין עליהם תורת "מים חיים", לפי שהכתוב קראן "מקוה". [התוס' בד"ה רבי יוסי, מבארים, שבצעם, הימים אינם נובעים, הלכך מסתבר שמה שהוצרך הכתוב לקוראן "מקוה", היינו לענין לפוסלן ממים חיים].

ובכך מתורצת הסתירה בין הברייתות. שהברייתא דסברה רוחצין בים הגדול בשבת, רבי מאיר היא, דסבר שאין הבדל בין ים הגדול לשאר הימים. ואילו הברייתא האוסרת לרחוץ בים הגדול היא כרבי יהודה, שמחלק בין הים הגדול לכל הימים.

מתקף לה רב נחמן בר יצחק: אימר דפליגי רבי מאיר ורבי יהודה, דוקא לענין טומאה וטהרה, וכדילפי כל אחד מהמקרא, אבל לענין שבת, שהדבר תלוי אם מוכח דלרפואה הוא רוחץ — **מי שמעת להו?**

אלא, אמר רב נחמן בר יצחק: לא קשיא: הא דקתני אסור לרחוץ בים הגדול הוא היכא דאישתהי, ששוהה הרבה בתוך המים, דמוכח שהוא מתכוין לרפואה. הא דמותר בים הגדול הוא היכא דלא אישתהי, אלא רוחץ ויוצא מיד, דנראה כרוצה לקרר עצמו.

ומקשינן: **במאי אוקימתא לבתרייתא,** לברייתא השניה דרוחצין בים הגדול, בדלא אישתהי? **אי דלא אישתהי** — אפילו רחיצה מי משרה נמי מותר, ואילו באותה ברייתא קתני דאסור לרחוץ במי משרה?

דהתניא: רוחצין במי טבריא ובמי משרה ובימה של סדום ואף על פי שיש לו חטטים פצעים בראשו.

במה דברים אמורים: שלא נשתהא אבל נשתהא אסור.

עיקרין שמן שנתבשם בשרשי בשמים וירקות
שלא לרפואה אם אינו עושה זאת לשם
רפואה.

גמרא:

אמר רב יוסף: אזור האמור בתורה לענין
הזאה הוא הנקרא אברתה בר המג. איזביון
דמתניתין נקרא אברתה בר הינג. [רש"י
מביא שיש מפרשים "בר המג" שגדל בין
הקנים ו"בר הינג" גדל בין הקוצים].

עולא אמר: איזוב שבתורה הוא מרוא
חירא.

עולא איקלא לבי רב שמואל בר יהודה,
אייטו לקמיה מרוא חירא. אמר: היינו אזור
דכתיב באורייתא!

רב פפי אמר: אזור הוא שומשוק.

אמר רבי ירמיה מדיפתי: כוותיה דרב פפי
מסתברא. דתנן במסכת פרה: מצות אזור
שבפרה אדומה שיקח שלשה קלחין של אזור
דבעינן "אגודת אזור" ואין אגודה פחות
משלשה ובהן שלשה גבעולין בכל קלח יהיו
שלשה קנים דקים, וטובלם במי החטאת
ומזה על הטמא.

ושומשוק הוא דמשתכחא הכי רק בשומשוק
מצוי שיהא שלשה גבעולין לכל קלח, הרי
שאזור הוא שומשוק.

ומבארין: למאי אכלי ליה? לקוקאינו שהוא
ממית את התולעים שבמעיים.

במאי אכלי ליה? בשבע תמרי אוכמתא
שחורים.

ממאי הוי החולי? מקימחא דשערי קמח
שעורים דחליף עליה שעברו עליו ארבעין
יומין.

שנינו במשנה: אבל אוכל הוא את יועזר.

ומבארין: מאי יועזר? פותנק.

למאי אכלי ליה? לארקתא תולעים שבכבד.

במאי אכלי ליה? בשבע תמרי חיוורתא
לבנים.

ממאי הויא החולי? מאומצא מאכילת בשר
בגחלים ומיא, אליבא דריקנא קודם
האכילה. או מבישרא שמנא אליבא ריקנא.
או מבישרא דתורא אליבא ריקנא. או
מאמנוזא אגוזים אליבא ריקנא. או מגירי
דרוביא עלי תלתן אליבא ריקנא ומשתי מיא
אבתריה האוכל מאכל מאלו קודם אכילה
ושותה מים אחריהם בא לידי החולי הזה.

ואי לא אם אין לו יועזר או שאכל ממנו ולא
הועיל לו ליבלע תחלי חיוורתא שחלים [מין
ירק חריף] לבנות.

ואי לא אם גם זה אין לו או לא הועיל
לתיב בתעניתא לא יאכל שום דבר אחר,
אלא וליתי בישרא שמנא ולישרי אנומרא
יניחנו על גחלים ולימין גרמא ימצוץ עצם
מאותו בשר וליגמע חלא ישתה חומץ.

ואיכא דאמרי: חלא לא! משום דקשי
לכברא.

ואי לא. ליתיה גורדא דאסינתא קליפה גרודה
מהסנה דגרידא מעילאי לתתאי ולא מתתאי
ולעילאי שתהא גרודה מלמעלה למטה ולא
מלמטה למעלה דילמא נפקא אידי פומיה
שמא יצאו התולעים דרך פיו כשם שגירד

לייתי אתרונא חליתא מתוק ולחייקיה ולימלייה דובשא יחקוק בתוכו וימלא שם דבש ולותבה בי מיללי דנורא יניחנו ע"ג גחלים לוחשות כדי שיתבשל האתרוג בדבש וליכליה.

רבי חנינא אמר: מי רגלים בני ארבעים יום שעברו עליהם ארבעים יום [פירוש אחר, של תינוק בן ארבעים יום], ברזינא לזיבורא מי שנשך ע"י צרעה, רפואתו שישתה מהן כוס קטנה מאוד ששמה ברזינא. רביעאה לעקרבא רביעית הלוג ישתה מי שנעקץ מעקרב. פלגא ריבעא לגילויא מרפא מי שניזוק ממים מגולין. רבעא לוג שלם [שהוא רביעית קב] אפילו לכשפים מעלו מועיל.

אמר רבי יוחנן: אניגרון מים שנתבשלו בהם תרד, ואבנגר או שנתבשל בהם מין עשב ששמו אבנגר, ותירייקה צרי מעלו בין לגילויא בין לכשפים.

האי מאן דבלע חיזיא נחש לוכליה כשותא במילחא וליהטיה ירוץ תלתא מילי.

רב שימי בר אשי חיזיה לההוא גברא דבלע חיזיא אידמי ליה כפרשא התחזה לפניו כשוטר הרוכב על סוס והפחידו אוכליה האכילו כשותא במילחא וארהטיה קמיה הריצו לפניו תלתא מילי, שהפחד והכשות והמרוצה מתישין כחו של האדם ומחממין אותו וע"י כן מת הנחש שבתוכו, ונפק מיניה גובי גובי חתיכות חתיכות יצא הנחש ממנו.

איכא דאמרי: רב שימי בר אשי בלע חיזיא, אתא אליהו אידמי ליה כפרשא אוכליה כשותא במילחא וארהטיה קמיה תלתא מילי ונפק מיניה גובי גובי.

מלמטה למעלה [הוא ענין סגולי ולא טבעי] ולישלקה בשיכרא בי שיכבי בין השמשות [פירוש אחר, יבשלנו אצל השכן כדי שלא יריח הוא הריח שעלול להזיקו], ולמחר נסכרינון לנקבין דידיה יסתום נחיריו כדי שלא יריח מגופן] ולישתוי. וכי מפני כשנפנה מפני אפשרה דדיקלא היכן שנתלש ענף מהדקל.

שינו במשנה: ושותין אבוברואה.

ומבארנין: מאי אבוברואה? הומטריא.

מאי הומטריא? הוטרא יחידאה עץ הגדל לבד בלא ענף.

למאי עבדי לה? לגילויא למי שניזוק משתיית מים מגולין.

ואי לא. לייתי המשא כלילי ורדין וחמשא כוסתא דשיכרא כוסות שיכר ונישלוקינהו בהדי הדדי יבשלם יחד עד דקימא אנפקא שיתאדו המים עד שישאר רק רביעית הלוג ונישתי.

אימיה דרב אהדבוי בר אמי עבדה ליה לההוא גברא, חד כלילא וחד כוסתא דשיכרא. שלקה ואישקיתיה, ושגרא תנורא הסיקה התנור וגרפתיה גרפה הגחלים ממנו כדי שיצטנן קצת ואותביתיה לבינתא בגווייה הכניסה לתנור לבינה כדי שישב עליה ולא יכוה ונפק כהוצא ירקא הקיא הארס שבלע, בצורת עלה ירוק של לולב.

רב אזיא אמר: רפואת מי ששתה מים מגולין הוא לשתות רביעיתא דחלבא רביעית הלוג חלב מעיזא חוורתא לבנה.

רב הונא בר יהודה אמר: הרפואה היא

האי מאן דטרקיה נשכו חיויא, ליייתי עוברא דחמרא חירותא עובר הנמצא במעי חמורה לבנה וליקרעיה יקרע האם ויוציא העובר ולותביה עילויה על מקום הנשיכה.

והני מילי דלא אישתכח טריפה שהאם נמצאה שאיננה טריפה.

ק"א — החוא בר קשא יהודי ממונה מטעם המלך דפומבדיתא דטרקיה שנשכו חיויא נחש.

הוה תליסר חמרי חירותא בפומבדיתא, קרעינהו לכולהו ואישתכחו טריפה! הואי חדא חמורה בכהוא גיסא בעבר השני דפומבדיתא, עד דאזלי מיייתי לה עד שהגיעו לשם להביאה אכלה אריה!

אמר לחו אביי: דילמא חיויא דרבנן טרקיה, עבר על נידוי חכמים ולכן נשכו נחש דלית ליה אסותא, שאין לו רפואה. דכתיב "ופורץ גדר ישכנו נחש".

אמרו ליה בני פומבדיתא: אין רבינו! אכן כך היה. דכי נח נפשיה דרב, גזר רב יצחק בר ביסנא שיהיו ממעטים בשמחה אותה שנה, דליכא דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא שהיו רגילין להביא לפני החתן והכלה הדס וענפי דקלים בליווי תופים ופעמונים, וגזר שיביאו ללא ליווי התופים והפעמונים. ואזל איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא ועל כך טרקיה חיויא ומית.

האי מאן דכרכיה חיויא נכרך הנחש סביבותיו — לינחות למיא ירד לתוך המים, וליסחוף דיקולא ארישא יהפוך סל על ראשו של הנחש. ולהדקיה מיניה יקרב הסל מעט מעט לצד הנחש ויעלהו עליו. וכי סליק עילויה כשיעלה הנחש על הסל — לישדיה

למיא וליסלוק, ימהר להשליכו במים ויברח לו [שאם ינתק את הנחש מעצמו בידים יכעס וישכנו].

האי מאן דמוקני ביה חיויא הנחש כועס ורודף אחריו ע"י שמריח עקבותיו — אי איכא חבריה בהדיה חבירו נמצא לידו, לירכביה ארבע גרמידי ירכיבו ארבע אמות על כתפו כדי להפסיק את העקבות.

ואי לא, אם אין לו חבר לידו, לישואר נגרא ידלג על חריץ מים.

ואי לא, ליעבר נהרא שהמים מפסיקים העקבות.

ובליליא לותביה לפוריא אארבעה חביתא ישים מטתו על ארבעה חביות כדי שהנחש לא יריח את ריחו מיד, וניגנו בי כוכבי יישן תחת כפת השמים שלא יעלה הנחש דרך הגג ויפיל עצמו עליו. ולייתי ארבעה שונרי חתולים וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה יקשרם לארבעה כרעי המטה ולייתי שחפי דקני ענפים וקסמים וכל דבר המקשקש ולישדו התם ליד החתולים דכי שמע קלי כשיבא הנחש ירגישו החתולים ע"י הקשקוש ואבלי ליה.

האי מאן דרהיט אבתריה הנחש רודף אחריו — לירחיט בי חלתא יברח לחולות ששם הנחש לא יכול לרוץ.

האי איתתא דחויא חיויא ולא ידעה אי יהיב דעתיה עילויה אם הנחש מתאוה לה לתשמיש — תשלח מאנה ונשדייה קמיה תפשוט בגדיה ותשליכם לפניו. אי מכרך בהו אם כורך עצמו בכגדיה דעתיה עילויה. ואי לא, לא יהיב דעתיה עילויה.